

Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

**Directoraat Generaal
Volksgezondheid**
Programmadirectie COVID
Zorg

Ontworpen door

5.1.2e

5.1.2e @minvws.nl
5.1.2e

Datum document
18-08-2022

Bijlage(n)
3

nota

(ter voorbereiding van een overleg)

De treft 5.1.5 post-COVID: aanpak landelijk
expertisecentrum/onderzoeksprogramma
Vergaderdatum en tijd Donderdag 25 augustus van 11.00-12.30
Vergaderplaats Ministerie van VWS; Rijnstraat 50; Den Haag.
Vergaderruimte Hoftoren 22.035 / Webex link

Paraaf directeur

1 Aanleiding en doel overleg

- Op 5 juli jl. nam de Tweede Kamer de motie van Hijink (SP) en Paulusma (D66) aan, waarin zij de regering verzoeken om, in gesprek met ziekenhuizen, een landelijk expertisecentrum op te richten dat kennis en ervaring verzamelt ten aanzien van de behandeling van post-COVID en andere postinfectieuze aandoeningen.
- Op 20 juli jl. is er een medewerkersoverleg geweest, met vertegenwoordigers van C-support, NFU, ZonMw, RIVM en VWS, om te bespreken hoe deze motie uitgevoerd kan worden.
- NFU heeft aangegeven een overzicht te hebben van alle wetenschappelijke onderzoeken naar post-COVID en bereid te zijn dit te bundelen met de overzichten van post-COVID onderzoek van ZonMw en IVM (Instituut Verantwoord Medicijngebruik) om zo te komen tot een nationale onderzoeks-/kennisagenda.
- Doel van dit 5.1.5 is kennismaken, verkennen welke mogelijkheden er zijn voor het komen tot een nationale onderzoeks-/kennisagenda en het borgen van de kennis en ervaring die hieruit voortvloeit.

2 Deelnemers overleg

- Vanuit C-support: 5.1.2e en 5.1.2e
- Vanuit NFU: 5.1.2e
- Vanuit RIVM: 5.1.2e, 5.1.2e (digitaal)

- Vanuit ZonMw: 5.1.2e
- Vanuit FMS: 5.1.2e
- Vanuit NHG: 5.1.2e, 5.1.2e (online)
- Vanuit VWS: 5.1.2e, 5.1.2e (PDCZ) en 5.1.2e, 5.1.2e (PG)

Ontworpen door

5.1.2e

Datum document

28-08-2022

Bijlage(n)

-

De Federatie Medisch Specialisten (FMS) en de NHG zijn op verzoek van ZonMw en C-support uitgenodigd, omdat FMS samen met ZonMw werkt aan een onderzoeksagenda en hiermee ook de perifere ziekenhuizen betrokken worden. Door de NHG te betrekken, wordt mede uitvoering gegeven aan de motie-Paulusma c.s. over een goede aansluiting van onderzoeken naar post-COVID bij wensen uit het veld (25295, nr. 1909).

3 Gestuurde stukken

De deelnemers ontvingen vooraf:

- Agenda;
- Bijlage bij agenda met daarin het doel van deze bijeenkomst;
- Verslag van het medewerkersoverleg expertisecentrum post-COVID;
- Twee documenten van C-support met overzichten van studies naar post-COVID;
- Een document van ZonMw met onderzoeken naar post-COVID.

4 Te bespreken punten

- Motie Hijink en Paulusma met verzoek tot inrichten expertisecentrum;
- Een gezamenlijke nationale onderzoeks-/kennisagenda;
- Borgen uitkomsten, kennis en ervaring:
  - Vormgeving;
  - Taakafbakening.

5 Advies en toelichting

5.1 Motie Hijink en Paulusma met verzoek tot inrichten expertisecentrum

De Kamer, gehoord de beraadslaging, constaterende dat patiënten met postinfectieuze klachten, zoals na een coronabesmetting, een grote diversiteit aan klachten en symptomen hebben, waar veel verschillende behandelopties voor bestaan; constaterende dat het in het belang van de patiënten en de maatschappij is dat er snel effectieve en goed aangepaste behandelingen worden ontwikkeld; overwegende dat voor andere ziekten, zoals Q-koorts en Lyme, expertisecentra daar een belangrijke rol in spelen; verzoekt de regering om, in gesprek met ziekenhuizen, een landelijk expertisecentrum op te richten waar kennis en ervaring verzameld wordt voor de behandeling van postcovid en andere postinfectieuze aandoeningen, en gaat over tot de orde van de dag.

- De deelnemers van het medewerkersoverleg kwamen met elkaar tot de conclusie dat de motie driedelig is: 1) de bundeling van kennis en expertise tot een landelijke onderzoeks-/kennisagenda, 2) de vertaalslag van onderzoeksresultaten naar beleid en praktijk met daarbij de nadruk op behandeling, herstel – en nazorg en 3) de link met andere postinfectieuze aandoeningen.

- Afgesproken is dat in eerste instantie de aandacht moet gaan naar het opstellen van de landelijke onderzoeks-/kennisagenda en dat dit ook het onderwerp van het 5.1.5 zou moeten zijn.
- NFU en C-support willen ook graag dat behandeling een plek krijgt in het expertisecentrum (zie punt 4.4).
- VWS heeft in de voorbereiding van het 5.1.5 als agendapunt toegevoegd "het borgen van uitkomsten, kennis en ervaring", omdat dit verder gaat dan alleen de onderzoeks-/kennisagenda. Dit vraagt ook om het benoemen wie de onderzoeks-/kennisagenda gaan beheren, hoe de onderzoeksresultaten en ervaringen vindbaar en uitwisselbaar vastgelegd worden, hoe partijen hierin samenwerken en hoe zij verder communiceren met andere partijen.

Ontworpen door

5.1.2e

Datum document

28-08-2022

Bijlage(n)

-

Uwroeglijke inbreng op dit punt:

- U kunt uiteenzetten uit welke onderdelen de motie bestaat en wat de focus is van dit overleg; de focus
- De ontwikkeling van het centrum aan het veld overlaten
- Wij willen graag razend graag een samenwerkingsovereenkomst ontvangen met hierin procesafspraken

5.2
Een

nationale onderzoeks-/kennisagenda

- NFU heeft in het medewerkersoverleg aangegeven een overzicht te hebben van alle wetenschappelijke onderzoeken naar post-COVID en bereid te zijn om dit te bundelen met de overzichten van post-COVID onderzoek van ZonMw en het RIVM om zo te komen tot een nationale onderzoeks-/kennisagenda.
- Van NFU hebben we vanwege de vakantieperiode nog geen uitwerking ontvangen van het tijdspad en eventueel benodigde financiën voor het samenvoegen van de verschillende onderzoeksagenda's.
- IVM geeft via NFU aan dat het geen probleem is om de overzichten van wereldwijd lopende en gecompleteerd studies te verkrijgen, zoals zij ook voor het Adviespanel Innovatieve Behandeling ontvangen, inclusief interpretatie. Dit wordt al door VWS betaald en is onderdeel van de huidige taak van het Adviespanel Innovatieve Behandelingen COVID-19.
- IVM schat in dat het circa 20 uur en 5.1.2b kost om dit overzicht te maken, maar dat dit onder de overeenkomst met het Adviespanel kan vallen.
- ZonMw heeft al verschillende onderzoeken lopen en wil ook graag kijken hoe zij kunnen bijdragen.
- Op ons verzoek heeft C-support een document gestuurd met lopende onderzoeken op het gebied van post-COVID
- We hebben de overige partijen aan tafel deze lijst gestuurd en gevraagd deze aan te vullen.
- ZonMw heeft vervolgens een lijst gestuurd van de bij hen lopende studies.
- De overige partijen hebben niet gereageerd.
- In het vooroverleg VWS hebben we besproken dat ZonMw een logische partij zou zijn om het maken van een integrale onderzoeksagenda bij te beleggen. In telefonisch overleg gaven zij aan dat zij dit liever aan het veld over te laten, bijvoorbeeld het NFU, maar indien er een opdracht van

VWS komt hiertoe wel bereid te zijn.

Ontworpen door

5.1.2e

Datum document
28-08-2022

Bijlage(n)
-

5.3

Uw mogelijke inbreng op dit punt:

- Dank uitspreken voor alle onderzoeken die al plaatsvinden.
- C-support en ZonMw bedanken voor hun uitgebreide overzichten
- Het is vooral belangrijk aan de partijen te vragen hoe te komen tot een volledige onderzoeks-/kennisagenda
- Ook de data van internationaal onderzoek moet betrokken worden.
- Concreet doel: hoe plan van aanpak, samenwerkingsafspraken tot onderzoeks-/kennisagenda komen en vragen hoe de rolverdeling van partijen is.

Borgen uitkomsten, kennis en ervaring (vormgeving en taakafbakening)

- VWS heeft in de voorbereiding van het 5.1.5 als agendapunt toegevoegd "het borgen van uitkomsten, kennis en ervaring". Dit gaat namelijk verder dan alleen de onderzoeks-/kennisagenda. Het betreft ook:
  - Het beleggen van het beheer van de nationale onderzoeks-/kennisagenda;
  - Het vindbaar en uitwisselbaar vastleggen van de onderzoeksresultaten en ervaringen uit de praktijk (going concern);
  - De wijze waarop de vandaag aanwezige partijen hierin samenwerken;
  - De wijze waarop de "expertrol" richting andere partijen vorm krijgt;
  - Het afbakenen van het onderzoeksgebied.
- NFU heeft in het medewerkersoverleg aangegeven het voortouw te willen nemen voor het komen tot een nationale onderzoeks-/kennisagenda. Echter, dit betekent niet dat bovenstaande taken daar belegd hoeven worden.
- Een goed alternatief zou een **academische werkplaats** zijn. Dit is een kennisinfrastructuur waarbij onderzoek, praktijk en beleid met elkaar samenwerken, doorgaans op basis van een langdurend(er) onderzoeksprogramma. Het kan een logische keuze zijn een universiteit, en niet per se een UMC, te vragen dit op te pakken.
- In het medewerkersoverleg is afgesproken dat de 5.1.2e van de betrokken organisaties tijdens dit overleg zullen besluiten wat de reikwijdte is van de bundeling van kennis en ervaring: Heeft dit bijvoorbeeld ook betrekking op behandeling, herstel- en nazorg?
- C-support en ZonMw geven aan dat het belangrijk is dat aangesloten wordt bij de (onderzoeks)wensen uit het veld. Dit kan onder meer geborgd worden door samen te werken met FMS en NHG. Dit geeft tevens invulling aan de motie-Paulusma c.s. op dit punt (25295, nr. 1909). Dit is ook de reden dat deze twee partijen zijn bijgevoegd aan dit overleg.
- Op termijn willen we ook met de patiëntenorganisatie(s) om tafel, zoals PostCovidNL.
- In het vooroverleg intern VWS is besproken dat het logisch zou zijn als de NFU het voortouw zou nemen om te komen tot een academische werkplaats. Dit is telefonisch besproken met 5.1.2e, NFU. Hij gaf aan zich hierin wel te kunnen vinden en ook idee te hebben over welke UMC's hierbij een rol zouden kunnen spelen.

Uw mogelijke inbreng op dit punt:

- Vragen aan de partijen hoe zij een expertisecentrum voor zich zien;
- Inbrengen van de mogelijkheid van een academische werkplaats;
- Benadrukken dat aangesloten moet worden bij de (onderzoeks)wensen vanuit het veld. Een academische werkplaats biedt hier mogelijkheden toe.
- Het NFU vragen of zij bereid zijn om hierin het voortouw te nemen, als zij dit niet zelf aangeven.

Ontworpen door

5.1.2e

Datum document

28-08-2022

Bijlage(n)

-

5.4 Behandeling na onderzoek:

- Behandeling na onderzoek staat in de motie maar dat kan pas nadat er een expertisecentrum is.
- Er is er nog geen evidence voor behandelingen.
- NFU heeft eerder aangegeven dat er op dit moment geen tijd en ruimte is bij ziekenhuizen om dit op te pakken.
- Er moet worden gekeken naar wat internationaal al bekend is qua behandeling en onderzoek.
- Het is wel belangrijk om kennis en ervaring uit behandelingen en onderzoeken daarnaar in de praktijk mee te nemen in de academische werkplaats/het expertisecentrum, zodat ook deze kennis geborgd wordt.
- De verstrekking van subsidie voor onderzoek naar behandelmethodes loopt via de reguliere weg via ZonMw.

Uw mogelijke inbreng op dit punt:

- Luisteren naar ideeën voor noodzaak behandeling na onderzoek;
- Uitspreken dat onderzoeks-/kennisagenda nodig is voor verdere stappen;
- Het onderwerp 'behandeling' komt naar voren in de motie: hoe denken partijen hoe dit in de praktijk terecht komt vanuit een onderzoeks-/kennisagenda? Dit heeft een link met de academische werkplaats; dit is een vorm waar onderzoek en praktijk gecombineerd kunnen worden.